

Tietoisku Vireyttä seniorivuosiin- ikääntyneiden ruokasuosituksista (VRN & THL 2020)

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun Ikäruoka 2.0 -hanke

Tarja Himberg

vastaava ravitsemusterapeutti

Terveystalo Turku

[Terveystalo](#)

Tietoiskun sisältö

1. Ruokasuositukset kotona asuvien ikäihmisten kannalta
2. Kotona asuvien ikäihmisten ruokapalvelujen tuottamisessa huomioon otavat seikat
3. Suositusten mukaisten ruokapalvelujen merkitys ikäihmisten toimintakyvyn ylläpitämisessä

Vireyttä seniorivuosiin –ikäntyneiden ruokasuositus 2020

- Valtion ravitsemusneuvottelukunnan (VRN) ja Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen (THL) yhteinen julkaisu (31.3.2020)
- Tarkoitettu valtakunnalliseksi laatusuositukseksi, jolla määritetään, miten
  - tuetaan iäkkäiden ravitsemusta
  - järjestetään laadukkaat ruokapalvelut, jotka pohjautuvat iäkkäiden tarpeisiin ja edistävät yhdessä syömistä
- Suositus perustuu kansallisiin ”Terveyttä ruoasta” ravitsemussuosituksiin ja kliinisten näkökulmien osalta tutkimusnäyttöön
- ”Terveyttä ruoasta” ravitsemussuositukset sopivat hyväkuntoisille ikääntyville sellaisenaan
- ***Opas, joka on tarkoitettu terveyttä ja hyvinvointia edistävän ruoanvalinnan ja ruokailun oppaaksi jo eläkeikää lähestyttäessä***

Ikääntyneiden ryhmittely toimintakyvyn mukaan

- Ravitsemuksesta puhuttaessa ikääntyneitä on olennaista tarkastella iän sijasta **terveydentilan ja toimintakyvyn mukaan**
- Tämän tietoiskun kohderyhmä ovat **hyväkuntoiset ikääntyneet**

Kuva 1. Ikääntyneiden ryhmittely toimintakyvyn mukaan

Ruokasuositukset kotona asuvien ikäihmisten kannalta: Yhdessä syöminen ja ruokaosaaminen tukevat terveyttä

- Ruokavalion energiamäärän tulee olla kulutuksen mukainen
- Ruokavalion tulee olla monipuolinen ja maistuva
  - sisältäen mm. kasviksia, hedelmiä, marjoja, täysjyväviljavalmisteita, pehmeää rasvaa, maitovalmisteita, sekä riittävästi kalaa, siipikarjaa, lihaa, kananmunaa tai kasviproteiinin lähteitä
- Suolan määrä pidetään kohtuullisena
- Jos tarvitaan painonpudotusta, sen on tapahduttava maltillisesti ja riittävä proteiinin saanti huomioiden
- Yli 75-vuotiaille suositellaan D-vitamiinilisää 10-20 mikrog/vrk
- Lisäksi huomioitava ruokailun psyykinen ja sosiaalinen merkitys, vuorovaikutus toisten ihmisten kanssa, mieliala ja tunteet sekä sosiaalinen ja taloudellinen tilanne

Säännölliset ateriat ja aterioiden koostaminen

1. Säännölliset ateriat
  1. Aamupala
  2. Lounas
  3. Välipala
  4. Päivällinen
  5. Iltapala
  6. myöhäisiltapala, yöpala ja varhaisaamupala yksilöllisesti
2. Yöpaasto korkeintaan 11 h
3. Pääaterioilla (lounas ja päivällinen) lautasmallin jakaminen kolmanneksiin
  1. Valmisruokien hyödyntäminen (täydentäminen täysipainoiseksi ateriaksi kananmunalla, leikkeleellä tai maitovalmisteella ja kasviksilla)
  2. Aterianosien kuten erilaisien pyöryköiden, pihvien yms. hyödyntäminen ruonvalmistusta helpottamaan

Osa I Ohjeita ruoan valintaan ja aterioiden suunnitteluun sekä vaihtoehtoja ruokien täydentämiseen ja maistuvuuden lisäämiseen. Ruokakuvista saa käytännön vinkkejä

Ruokavalion parantamista koskeva suositus

Terveyden ja kestävyuden edistäminen ruokavalinnoilla (VRN, 2014)

Lisää	Vaihda	Vähennä
Kasvikset (erityisesti juurekset) Palkokasvit (herneet, pavut ja linssit)	Vaaleat viljavalmisteen -> täysjyvävalmisteen	Lihavalmisteen Punainen liha
Marjat, hedelmät	Voi, voita sisältävät levitteet -> kasviöljyt, kasviöljypohjaiset levitteet	Lisättyjä sokereita sisältävät juomat ja ruoat
Kalat ja muut merenelävät	Rasvaiset maitovalmisteen -> vähärasvaiset/rasvattomat maitovalmisteen	Suola
Pähkinät ja siemenet		Alkoholijuomat

Parhaimmillaan tarjolla oleva ruoka ja ruokailutilanne ovat ikääntyneelle ilo ja nautinto, päivän kohokohta

Kotona asuvien ikäihmisten ruokapalvelujen tuottamisessa huomioitavat seikat

Hyvä ruokalistasuunnittelu, tilaus-, logistiikka- ja informaatiojärjestelmällä voidaan varmistaa kohderyhmälle maistuvan ruoan tarjonta ja sopivat annoskoot -> ruokahävikin vähentäminen

Ruokapalvelujen suunnittelussa ja toteutuksessa on tärkeää nostaa esille ikääntyvät itse aktiivisina vaikuttajina ja tarjota erilaisia mahdollisuuksia osallistua toimintakyvyn mukaan

Yhdessä syömisen tukeminen: Maistuva ruoka, mukava ruokailutilanne ja yhdessä syöminen lisäävät ruokailusta saatavaa mielihyvää, rohkaisee syömään uusia ruokia, auttavat syömään enemmän, jos ruokahalu on huono ja virittävät aistimuksia

Ruokaympäristön esteettömyys, viihtyisyys ja rauhallisuus

Palveluiden joustavuus muuttuvien tilanteiden mukaan – kauppakassipalvelut, kuljetuspalvelut, kauppapalvelu (apua kaupassa käymiseen ja ostoslistan tekemiseen), ruokalähettilpalvelut...

Kotona asuvien ikäihmisten ruokapalvelujen tuottamisessa huomioitavat seikat

Mahdollisuus valita ateriat useista vaihtoehdoista

Mahdollisuus erityisruokavalioon, tehostettuun ruokaan/ruokavalioon, täydennettyyn ruokaan

Vaihtoehtoiset ruoka-aineet ja valmistustavat

Valmisruoat ja niiden maustaminen omien makumieltymysten mukaiseksi tuovat helpotusta ja vaihtelua ruokailuun

Esimerkkejä erilaista vaihtoehdoista aterioille ja välipalaksi

Yhdessä tuotteiden haku elintarvikevalmistajien ja kauppojen verkkosivuilta

Suosituksien mukaisten ruokapalvelujen merkitys ikäihmisen toimintakyvyn ylläpitämisessä

- Suosituksen mukainen toiminta edistää ikääntyneiden
  - terveyttä
  - toimintakykyä
  - elämänlaatua
  - nopeuttaa sairauksista toipumista ja lyhentää sairaalajaksoja -> vähentää lääke- ja hoitokustannuksia
- **Hyvä ravitsemus parantaa mahdollisuutta asua kotona pidempään**

KIITOS!

Terveystalo

Kohti parempaa.

terveystalo.com
#terveystalo

